

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 489/2024-22

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Miloša Maďara a zo sudcov Jany Baricovej a Miroslava Duriša (sudca spravodajca) v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľiek **I & R KONKURZY A REŠTRUKTURALIZÁCIE, k. s.**, Šoltésovej 2, Bratislava, IČO 36 865 265, ako správcu úpadcu **IRON SLOVAKIA, a.s.** v konkurze, Rožňavská 22, Bratislava, IČO 43 846 491, a **I & R KONKURZY A REŠTRUKTURALIZÁCIE, k. s.**, Šoltésovej 2, Bratislava, IČO 36 865 265, zastúpených **IKRÉNYI & REHÁK, s. r. o.**, Šoltésovej 2, Bratislava, proti uzneseniu Mestského súdu Bratislava III č. k. B1-31Cbi/6/2022-143 z 19. marca 2024 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľiek a skutkový stav veci

1. Sťažovateľky označené v záhlaví tohto rozhodnutia sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 20. mája 2024 domáhajú vyslovenia porušenia základného práva vlastniť majetok podľa čl. 20 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a podľa čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „listina“) a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) uznesením mestského súdu označeným v záhlaví tohto rozhodnutia. Sťažovateľky v petite ústavnej sťažnosti navrhujú, aby ústavný súd zrušil napadnuté uznesenie a priznal im náhradu trov konania.

2. Z ústavnej sťažnosti a príloh k nej priložených vyplýva, že uznesením Okresného súdu Bratislava I sp. zn. 27K/41/2020 z 8. decembra 2020 v právnej veci navrhovateľa veriteľa – **IMPULS-LEASING Slovakia s.r.o.**, Mostová 2, Bratislava, IČO 36 745 804, proti úpadcovi **IRON SLOVAKIA, a.s.** v konkurze, Rožňavská 22, Bratislava, IČO 43 846 491 (ďalej len „úpadca“), o návrhu na vyhlásenie konkurzu na majetok úpadcu okresný súd začal konkurzné konanie proti úpadcovi.

3. Uznesením okresného súdu sp. zn. 27K/41/2020 z 2. júla 2021 bol na majetok úpadcu vyhlásený konkurz a do funkcie správcu konkurznej podstaty bola ustanovená sťažovateľka 2.

4. Dňa 13. júla 2022 bola okresnému súdu doručená zo strany sťažovateľky 1 odporovacia žaloba proti žalovanému AVAKS-NÁBYTOK s.r.o., Prievozská 18, Bratislava, IČO 35 946 199 (ďalej len „žalovaný“). Predmetnou žalobou sa podľa § 57 a § 60 zákona č. 7/2005 Z. z. konkurze a reštrukturalizácii a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o konkurze a reštrukturalizácii“) sťažovateľka 1 v pozícii žalobcu domáhala proti žalovanému určenia neúčinnosti právnych úkonov a poskytnutia peňažnej náhrady v sume 199 002 eur v konaní vedenom na okresnom súde pod sp. zn. 31Cbi/6/2022. Žalobou tak bolo v zákonnej jednoročnej lehote uplatnené odporovacie právo podľa § 57 a nasl. zákona o konkurze a reštrukturalizácii, v rámci ktorého sa sťažovateľka 1 vystupujúca ako strana (účastník) súdneho konania namiesto úpadcu podľa § 47 ods. 5 zákona o konkurze a reštrukturalizácii domáhala určenia neúčinnosti právnych úkonov a uloženia povinnosti žalovanému poskytnúť peňažnú náhradu do konkurznej podstaty úpadcu.

5. V súdnom konaní bolo prvýkrát nariadené pojednávanie na 14. február 2023 o 9.30 h, ktorého sa sťažovateľka 1 zúčastnila osobne, avšak s ohľadom na skutočnosť, že žalovaný nebol na pojednávaní prítomný, nedošlo k jeho otvoreniu. Sťažovateľka 1 sa po prvý raz na pojednávaní zároveň z obsahu súdneho spisu dozvedela o podaní pôvodného štatutárneho zástupcu žalovaného [REDAKOVANÉ], z 2. augusta 2022 o zániku jeho funkcie v spoločnosti žalovaného doručeného okresnému súdu 9. augusta 2022. V tejto súvislosti sťažovateľka 1 požiadala o odročenie pojednávania okrem iného aj na účely predloženia listín na preukázanie splnenia podmienok podľa § 57 ods. 4 zákona o konkurze a reštrukturalizácii, a to najmä predloženia prihlášok veriteľov úpadcu a listín preukazujúcich stav majetku úpadcu v čase uskutočnenia žalobou napadnutého právneho úkonu. Súd žiadosti sťažovateľky 1 o odročenie pojednávania vyhovel a nariadil nový termín pojednávania na 27. apríl 2023 o 9.30 h.

6. Sťažovateľka 1 požiadala 24. apríla 2023 o odročenie pojednávania nariadeného na 27. apríl 2023 z dôvodu, že v období od uskutočnenia prvého pojednávania došlo zo strany sťažovateľky 1 k osloveniu odborne spôsobilej osoby na účely vypracovania odborného stanoviska k účtovným a ekonomickým otázkam, ktorých zodpovedanie bolo nevyhnutné na ďalší postup v súdnom konaní, avšak sťažovateľka 1 do uvedeného dňa týmto odborným stanoviskom nedisponovala. Okresný súd žiadosti o odročenie pojednávania nariadeného na 27. apríl 2023 vyhovel a nariadil pojednávanie na 14. september 2023 o 9.30 h, ktorého sa sťažovateľka 1 osobne zúčastnila. Na uvedenom pojednávaní súd informoval, že bezprostredne pred nariadeným termínom pojednávania zistil, že žalovaný vystupuje ako spoločnosť bez ustanoveného štatutárneho orgánu, keď k 10. júlu 2023 bol ako jediný člen štatutárneho orgánu spoločnosti žalovaného z obchodného registra vymazaný [REDAKOVANÉ]. Pritom podľa zápisu v obchodnom registri ani ku dňu uskutočnenia pojednávania nedošlo k ustanoveniu žiadnej osoby do funkcie člena štatutárneho orgánu žalovaného. Sťažovateľka 1 zároveň poukázala na pojednávaní na to, že voči žalovanému sú evidované pohľadávky štátu, pohľadávky na daniach, poisťovní na zdravotné a sociálne poistenie a sú proti nemu vedené viaceré exekučné konania. Keďže žalovaný bol v súdnom konaní absolútne neaktívny, požiadala sťažovateľka 1 o odročenie pojednávania z dôvodu potreby posúdenia efektívnosti, účelnosti a hospodárnosti ďalšieho vedenia súdneho konania. Výsledkom tohto posúdenia mal byť záver, či bude sťažovateľka 1 na podanej žalobe trvať alebo vykoná procesný úkon späťvzatia žaloby. Žalovaný sa ani tohto, rovnako ako ani žiadneho iného termínu pojednávania nezúčastnil.

7. V čase medzi tretím a štvrtým nariadeným termínom pojednávania sťažovateľka 1 23. októbra 2023 požiadala o odročenie pojednávania nariadeného na 26. október 2023 o 9.30 h. Dôvodom podania žiadosti bola skutočnosť, že sťažovateľka 1 nedisponovala stanoviskom zástupcu veriteľov v konkurznej veci úpadcu, veriteľa Daňového úradu Bratislava v zastúpení Slovenskou konsolidačnou, a.s., Cintorínska 21, Bratislava, IČO 35 776 005 (ďalej len „zástupca veriteľov“), k vykonaniu úkonu späťvzatia žaloby tak, ako to predpokladá § 86 ods. 2 v spojení § 83 ods. 2 zákona o konkurze a reštrukturalizácii. Mestský súd žiadosti sťažovateľky 1 o odročenie pojednávania nariadeného na 26. október 2023 vyhovel a nariadil pojednávanie na 8. február 2024 o 9.30 h.

8. Sťažovateľka 1 sa 8. februára 2024 osobne zúčastnila piateho pojednávania, pričom na pojednávaní požiadala o jeho odročenie z dôvodu pretrvávajúceho nedisponovania stanoviskom zástupcu veriteľov úpadcu k vykonaniu úkonu späťvzatia žaloby. Žalovaný sa opätovne ani tohto termínu pojednávania nezúčastnil. Súd pojednávanie neotvoril a toto odročil na 19. marec 2024 o 10.30 h.

9. Zo strany zástupcu veriteľov úpadcu bolo sťažovateľke 1 doručené stanovisko k žiadosti o uloženie odporúčania, a to ešte 12. marca 2024 (pred nariadeným termínom pojednávania), v rámci ktorého sťažovateľke 1 oznámil, že neudeluje správcovi odporúčanie vo veci ďalšieho postupu, pretože správca je dostatočne odborne spôsobilý a disponuje všetkými potrebnými informáciami, aby vyhodnotil, ako v danom prípade postupovať. Sťažovateľka 1 e-mailom z 18. marca 2024 požiadala zástupcu veriteľov úpadcu o prehodnotenie jeho stanoviska o neudelení odporúčania, keďže toto stanovisko nie je súladné s pravidlami a požiadavkami kladenými na správcu príslušnými ustanoveniami zákona o konkurze a reštrukturalizácii (najmä § 86 ods. 2 zákona o konkurze a reštrukturalizácii) a na základe stanoviska v takomto znení nie je správca úpadcu oprávnený realizovať úkon späťvzatia žaloby.

10. Následne sťažovateľka 1 požiadala o ospravedlnenie neúčasti na pojednávaní nariadenom na 19. marec 2024 a zároveň požiadala o jeho odročenie z dôvodu získania stanoviska zástupcu veriteľov k späťvzatiu žaloby. Sťažovateľka 1 vo svojej žiadosti ďalej uviedla, že si je vedomá, že súd predchádzajúce pojednávania odročil z dôvodu získania stanoviska zástupcu veriteľov úpadcu nevyhnutného pre realizáciu procesného úkonu v podobe späťvzatia žaloby, preto pre prípad, ak by súd písomnú žiadosť sťažovateľky 1 o odročenie pojednávania neakceptoval a už by nepristúpil k opakovanému odročeniu pojednávania, sťažovateľka 1 vyjadrila súhlas, aby sa pojednávanie uskutočnilo a súd prípadne rozhodol vo veci samej aj v jej neprítomnosti. Pre prípad neakceptovania žiadosti sťažovateľky 1 o odročenie pojednávania zo strany súdu sťažovateľka 1 k žalobe doplnila ďalšie skutočnosti k veci samej.

11. Mestský súd písomnej žiadosti sťažovateľky 1 o odročenie pojednávania nariadeného na 19. marec 2024 vyhovel tak, ako to vyplýva z e-mailovej správy súdu z 19. marca 2024 o 9.24 h (teda viac ako hodinu pred nariadeným termínom pojednávania), a nariadil pojednávanie na 21. máj 2024 o 10.30 h.

12. Do elektronickej schránky právneho zástupcu sťažovateľky 1 bolo 20. marca 2024 zo strany súdu doručené napadnuté rozhodnutie mestského súdu, ktorým bola uložená poriadková pokuta v maximálnej výške 500 eur I & R KONKURZY A REŠTRUKTURALIZÁCIE, k. s., Šoltésovej 2, Bratislava, IČO 36 865 265 (sťažovateľke 2).

13. Následne 28. marca 2024 bolo sťažovateľke 1 zo strany zástupcu veriteľov úpadcu doručené udelenie odporúčania a súhlasu, v rámci ktorého zástupca veriteľov úpadcu prehodnotil svoje pôvodné stanovisko a sťažovateľke 1 udelil odporúčanie pristúpiť k ukončeniu odporovacieho súdneho konania a na tento účel udelil sťažovateľke 1 súhlas so späťvzatím žaloby v celom rozsahu.

14. Na základe už opísaných skutočností sťažovateľka 1 podaním zo 6. mája 2024, ktoré bolo súdu doručené 10. mája 2024, vzala žalobu v celom rozsahu späť a uznesením mestského súdu č. k. B1-31Cbi/6/2022-161 zo 14. mája 2024 bolo súdne konanie zastavené.

II.

Argumentácia sťažovateľiek

15. Podstatou argumentácie sťažovateľiek je to, že podľa ich názoru napadnuté rozhodnutie mestského súdu je arbitrárne a nepreskúmateľné.

16. Podľa sťažovateľiek v súdnom konaní nenastala žiadna situácia ani len sčasti obdobná tým, ktoré sú opísané v § 102 Civilného sporového poriadku (ďalej aj len „CSP“)

17. Dôvody opísané mestským súdom na uloženie poriadkovej pokuty nemožno považovať za súladné so skutkovým stavom veci.

18. Počas celého súdneho konania bol žalovaný (bez ustanovenej osoby oprávnenej konať v jeho mene) absolútne neaktívny, a tak nemohlo dôjsť k porušeniu jeho procesných práv v dôsledku dĺžky súdneho konania (vrátane domnelého zmarenia pojednávania).

19. Sťažovateľka 1 mala v súdnom konaní osobitné postavenie žalobcu vyplývajúce jej z § 47 ods. 5 zákona o konkurze a reštrukturalizácii, keď ako strana súdneho konania vystupovala namiesto úpadcu, pričom jej procesné úkony podliehali súhlasu príslušného orgánu podľa § 86 ods. 2 zákona o konkurze a reštrukturalizácii, čo konajúci súd nielenže nezohľadnil, ale dospel pri interpretácii a aplikácii § 86 ods. 2 zákona o konkurze a reštrukturalizácii na skutkový stav založený neudelením súhlasu zástupcom veriteľov úpadcu k nesprávnemu právnomu posúdeniu veci spočívajúcemu v tom, že sťažovateľke 1 nemalo nič brániť vo vykonaní procesného úkonu späťvzatia žaloby.

20. Súdne konanie sa s ohľadom na relevantné posúdenie v čase vydania uznesenia nachádzalo pred procesným úkonom späťvzatia žaloby ako súdu avizovala sťažovateľka 1 (o uvedenom bol súd informovaný už na pojednávaní konanom 14. septembra 2023), avšak ani v čase nariadeného termínu pojednávania nemal správca na tento úkon splnené zákonné podmienky určené zákonom o konkurze a reštrukturalizácii (absencia súhlasu príslušného orgánu – zástupcu veriteľov úpadcu podľa § 86 ods. 2 zákona o konkurze a reštrukturalizácii).

21. Podľa informácie podanej súdom bolo žiadosti sťažovateľky 1 o odročenie pojednávania nariadeného na 19. marec 2024 vyhovené a súd pojednávanie odročil, v dôsledku čoho sťažovateľka 1 dôvodne predpokladala, že dôvodom odročenia pojednávania je zámer súdu poskytnúť priestor na splnenie zákonných predpokladov určených zákonom (§ 86 ods. 2 zákona o konkurze a reštrukturalizácii) na vykonanie procesného úkonu späťvzatia žaloby, nie však zmarenie pojednávania predložením listín, ktoré boli do súdneho konania doložené žalobcom len pre prípad, že by súd žiadosti o odročenie pojednávania nevyhovel a mienil by konať a rozhodnúť.

22. Sťažovateľka 1 bezodkladne po splnení zákonných predpokladov určených zákonom (§ 86 ods. 2 zákona o konkurze a reštrukturalizácii) na vykonanie procesného úkonu späťvzatia žaloby (§ 86 ods. 2 zákona o konkurze a reštrukturalizácii) vzala žalobu v celom rozsahu späť, pričom v čase podania ústavnej sťažnosti je súdne konanie zastavené.

23. Mestský súd v napadnutom rozhodnutí označil za žalobcu správcu úpadcu (sťažovateľka 1), ale poriadkovú pokutu uložil správcovi bez dôvetku „*ako správca úpadcu*“ (sťažovateľka 2). Existuje teda nesúlad výroku napadnutého rozhodnutia s jeho odôvodnením, kde sa uvádza, že povinnosť zaplatiť pokutu je osobným záväzkom správcu ako žalobcu, ako aj s úvodnou časťou uznesenia, z ktorej obsahu je zrejmé, že žalobcom je sťažovateľka 1 ako správca úpadcu, nie však samotná sťažovateľka 2 bez postavenia správcu úpadcu.

24. Konajúci súd pritom mal v čase vydania uznesenia vedomosť, že na procesný úkon späťvzatia žaloby sťažovateľka 1 nemala splnené zákonné predpoklady podľa § 86 ods. 2 zákona o konkurze a reštrukturalizácii, resp. túto vedomosť by mal, ak by v súdnom konaní správne právne posúdil, že na vykonanie procesného úkonu späťvzatia žaloby musí byť splnená podmienka vyjadrená v § 86 ods. 2 zákona o konkurze a reštrukturalizácii.

25. Napadnuté uznesenie sa z už uvedených dôvodov, predovšetkým identifikovaného nesúladu medzi úvodnou časťou uznesenia, výrokom uznesenia a jeho odôvodnením, javí ako nezrozumiteľné a zmätočné.

26. Sťažovateľky zastávajú názor, že z celkového obsahu uznesenia nie je možné spoľahlivo stanoviť, ktorému subjektu bola zo strany súdu uložená povinnosť uhradiť poriadkovú pokutu – sťažovateľke 1 alebo sťažovateľke 2. Sťažovateľka 1 sa zároveň ohradzuje, že by súdu vedome alebo zámerne uvádzala zavádzajúce alebo klamlivé informácie.

27. Na vypracovanie odborného stanoviska k účtovným a ekonomickým otázkam oslovila sťažovateľka 1 znaleckú organizáciu B C S R Experts s.r.o., Jegorovova 37, Banská Bystrica, IČO 46 461 477 (ďalej len „znalecká organizácia“), s ktorou vypracovanie opakovane komunikovala, a to ešte v mesiaci marec 2023. Sťažovateľka 1 odovzdala znaleckej organizácii na vypracovanie odborného stanoviska prehľad dokumentácie, ktorú sa jej do daného času podarilo zabezpečiť. Znalecká organizácia na základe predloženého prehľadu dospela k záveru, že disponibilná dokumentácia nie je postačujúca na vypracovanie požadovaného odborného stanoviska. Tento stav bol pritom daný najmä tým, že sťažovateľke nebola nikdy zo strany úpadcu ani jeho štatutárneho orgánu poskytnutá žiadna súčinnosť vrátane predloženia účtovnej dokumentácie úpadcu. S ohľadom na uvedené sa znalecká organizácia správcovi úpadcu vyjadrila s negatívnymi závermi k možnosti vypracovania odborného stanoviska pre neúplnosť účtovnej dokumentácie úpadcu. Keďže sa vypracovanie odborného stanoviska nepodarilo objektívne zabezpečiť, sťažovateľka 1 ho ani nemohla súdu predložiť. Uvedené však za žiadnych okolností nemôže byť sťažovateľke 1 kladené za vinu alebo dokonca spájané s účelom alebo klamlivým konaním v súvislosti so žiadosťou o odročenie pojednávania

28. Z predloženého vyjadrenia zástupcu veriteľov úpadcu jasne vyplýva, že zástupca veriteľov úpadcu sťažovateľke 1 najprv neudelil odporúčanie vo veci ďalšieho postupu, čím neudelil ani súhlas so späťvzatím žaloby. Je pritom zrejmé, že správca úpadcu je oprávnený konať len v rámci odporúčaní a súhlasov, ktoré mu poskytne príslušný orgán, v danom prípade zástupca

veriteľov úpadcu, teda nemôže konať svojvoľne a samostatne len na základe svojej odbornej spôsobilosti, osobitne v prípadoch, keď svojím konaním môže spôsobiť zánik práva úpadcu. V prípade, ak by nekonal v súlade s udeleným odporúčaním, resp. súhlasom, malo by to za následok prinajmenšom porušenie povinností správca, ktoré sú na neho kladené príslušnými ustanoveniami zákona o konkurze a reštrukturalizácii. V čase konania dotknutého pojednávania (19. marca 2024) nemala teda sťažovateľka inú možnosť, len v súdnom konaní ďalej pokračovať.

29. Snahu sťažovateľky o skončenie súdneho konania, t. j. späťvzatie žaloby, ďalej potvrdzuje skutočnosť, že sťažovateľka 1 zaslala (pred nariadeným termínom pojednávania) zástupcovi veriteľov úpadcu opakovanú žiadosť o prehodnotenie stanoviska, čo sťažovateľka 1 v relevantnom čase súdu preukázala.

30. Správca úpadcu zaslal súdu 18. marca 2024 žiadosť o ospravedlnenie neúčasti na pojednávaní nariadenom na 19. marec 2024 a žiadosť o jeho odročenie, ktoré odôvodnil skutočnosťou, že do termínu pojednávania nedisponuje prehodnoteným stanoviskom zástupcu veriteľov úpadcu o udelení odporúčania a súhlasu so späťvzatím žaloby. Správca v žiadosti uviedol, že súhlasí, aby sa pojednávanie uskutočnilo a súd prípadne rozhodol vo veci samej v jeho neprítomnosti pre prípad, že by súd jeho žiadosti o odročenie pojednávania nevyhovel. V tejto súvislosti si sťažovateľka 1 dovolila doplniť ďalšie skutočnosti a informácie.

31. Dňa 19. marca 2024 bolo sťažovateľke 1 približne hodinu pred termínom pojednávania formou mailu asistentkou senátu súdu oznámené: „... na základe Vašej žiadosti z 18. marca 2024 žiadosť o odročenie pojednávania súd akceptoval a pojednávanie nariadené na deň 19. marca bude odročené.“, z čoho sa javí, že súd sa doplnenými skutočnosťami a listinnými dôkazmi ani nezaoberal a pojednávanie odročil na základe žiadosti o odročenie pojednávania sťažovateľky 1 z dôvodov tam uvedených. Ešte v rovnaký deň súd uložil žalobcovi, ktorým bola sťažovateľka 1 ako správca úpadcu, a nie sťažovateľka 2, poriadkovú pokutu za zmarenie pojednávania z dôvodu predloženia rozsiahleho množstva listinných dôkazov. Z uvedeného je zrejmý nesúlady v postupe súdu. Ak súd akceptoval žiadosť o odročenie pojednávania, potom uloženie poriadkovej pokuty za zmarenie pojednávania sťažovateľka 1 považuje za vnútorne rozporné.

32. Navyše súd sťažovateľke 1 neuložil žiadnu povinnosť, ktorej opomenutím by mohlo dôjsť k sťaženiu postupu súdneho konania alebo ktorej nesplnenie by viedlo k predĺženiu súdneho konania.

33. V súdnom konaní preukázateľne vyšli najavo také skutočnosti (nevymožiteľnosť nároku proti žalovanému), ktoré vylučovali vynaloženie akýchkoľvek ďalších nákladov pre účely súdneho konania aj pre prípad, že by bolo možné zabezpečiť vypracovanie odborného stanoviska.

34. Súdu uloženie poriadkovej pokuty odôvodnil s poukazom na všeobecné ustanovenie § 102 ods. 1 CSP zmarením nariadeného termínu pojednávania predložením rozsiahleho vyjadrenia krátko pred pojednávaním, avšak podľa sťažovateľiek dôvodom neuskutočnenia nariadeného termínu bola akceptácia žiadosti sťažovateľky 1 o odročenie pojednávania súdom.

35. Rovnako tak absentuje aj materiálna stránka na uloženie poriadkovej pokuty. Do materiálnej stránky uloženia poriadkovej pokuty možno zaradiť právo na bezprietahové konanie, ktoré priamo vychádza z práv strán súdneho konania. V tomto prípade súd nezohľadnil skutočnosť, že žalovaný

je absolútne pasívny, nezúčastňuje sa pojednávaniu, nemal štatutárny orgán a ani do vydania uznesenia nedošlo k ustanoveniu nového štatutárneho orgánu žalovaného.

36. Výška poriadkovej pokuty uloženej na hornej hranici zákonom stanovenej sadzby nie je primeraná v pomere k tomu, aby pôsobila prevenčne smerom k splneniu procesnej povinnosti.

III.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

37. Dňa 1. júna 2023 nadobudol účinnosť § 18n ods. 2 písm. c) zákona č. 371/2004 Z. z. o sídlach a obvodoch súdov Slovenskej republiky a o zmene zákona č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok v znení neskorších predpisov, v zmysle ktorého „od 1. júna 2023 prechádza výkon súdnictva v obchodnoprávných veciach vrátane vecí podľa § 23 a § 26 až § 29 Civilného sporového poriadku v znení účinnom od 1. júna 2023 a agendy konkurzu, reštrukturalizácie, oddĺženia a obchodného registra z Okresného súdu Bratislava I, Okresného súdu Bratislava II, Okresného súdu Bratislava IV a Okresného súdu Bratislava V na Mestský súd Bratislava III.“. Podľa ods. 5 tohto ustanovenia „v súvislosti s prechodom výkonu súdnictva podľa odseku 2 prechádzajú od 1. júna 2023 práva a povinnosti z osobitných vzťahov sudcov k štátu z Okresného súdu Bratislava I, Okresného súdu Bratislava II, Okresného súdu Bratislava IV a Okresného súdu Bratislava V na Mestský súd Bratislava III, ak ide o sudcov, ktorých prevažujúci obsah rozhodovacej činnosti tvorí agenda podľa odseku 2 písm. c)“. V napadnutom konaní po 1. júni 2023 je oprávnený a povinný konať mestský súd ako právny nástupca okresného súdu.

38. Ústavný súd ústavnú sťažnosť sťažovateľiek predbežne prerokoval na neverejnom zasadnutí senátu ústavného súdu podľa § 56 ods. 1 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) a zisťoval, či ústavná sťažnosť obsahuje všeobecné náležitosti podania (§ 39 zákona o ústavnom súde), všeobecné náležitosti návrhu na začatie konania (§ 43 zákona o ústavnom súde), osobitné náležitosti ústavnej sťažnosti (§ 123, § 124 a § 132 ods. 1 a 2 zákona o ústavnom súde) a či nie sú dané dôvody na jej odmietnutie podľa § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

39. Predmetom konania o ústavnej sťažnosti je preskúmanie opodstatnenosti argumentácie, ktorou sťažovateľky namietajú, že mestský súd rozhodnutím o uložení poriadkovej pokuty extrémne vybočil zo zákonom uvedených dôvodov na jej uloženie, ako aj to, že pri uložení pokuty vôbec nezohľadnil skutočnosť absolútnej absencie formálnej, ako aj materiálnej stránky, ktorých existencia predstavuje *sine qua non* na uloženie poriadkovej pokuty, a že nie je zrejmé, komu bola poriadková pokuta uložená, či bola uložená sťažovateľke 1 alebo sťažovateľke 2.

III.1. K namietanému porušeniu základných práv sťažovateľky 1:

40. Ústavný súd prioritne uvádza, že nie je opravnou inštanciou všeobecných súdov (I. ÚS 31/05). Skutkový stav a právne závery všeobecného súdu sú predmetom kontroly zo strany ústavného súdu len vtedy, ak by prijaté právne závery boli so zreteľom na skutkový stav arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neudržateľné (podobne aj IV. ÚS 43/04).

41. Ústavný súd k vzťahu medzi čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru už judikoval, že formuláciou uvedenou v čl. 46 ods. 1 ústavy ústavodarca v základnom právnom predpise Slovenskej republiky vyjadril zhadu zámerov vo sfére práva na súdnu ochranu s právnym režimom

súdnej ochrany podľa dohovoru (II. ÚS 71/97). Z uvedeného dôvodu preto v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (IV. ÚS 195/07).

42. Ústavný súd teda skúmal, či sa mestský súd odchyľil od prípustného výkladu aplikovaných právnych noriem, a pristúpil k preskúmaniu zlučiteľnosti napadnutého uznesenia č. k. B1-31Cbi/6/2022-143 z 19. marca 2024 s ústavou, listinou a dohovorom.

43. Z výrokovej časti napadnutého uznesenia mestského súdu vyplýva, že mestský súd uložil žalobcovi I & R KONKURZY A REŠTRUKTURALIZÁCIE, k. s., Šoltésovej 2, Bratislava, IČO 36 865 265, poriadkovú pokutu vo výške 500 eur, ktorú je povinný zaplatiť do troch dní od právoplatnosti uznesenia.

44. Z odôvodnenia napadnutého uznesenia mestského súdu vyplýva, že vzhľadom na skutočnosť, že zákon vymenúva dôvody na uloženie poriadkovej pokuty demonštratívne, súd môže uložiť poriadkovú pokutu aj za iné konanie, ktoré sťažuje postup súdu v jednotlivom spore a ktoré má za následok vznik prieťahov v konaní, napríklad v podobe zmarenia nariadeného termínu pojednávania predložením rozsiahleho vyjadrenia krátko pred pojednávaním. V predmetnom spore došlo zo strany žalobcu k zmareniu pojednávania nariadeného na 19. marec 2024 predložením vyjadrenia spolu s množstvom listinných dôkazov krátko pred pojednávaním (body 2 a 3 odôvodnenia).

45. V odôvodnení napadnutého uznesenia mestského súdu sa ďalej uvádza, že pre predloženie listín preukazujúcich splnenie podmienok podľa § 57 ods. 4 zákona o konkurze a reštrukturalizácii bolo odročené prvé pojednávanie nariadené na 14. február 2023, na ktorom súd žalobcovi uložil záväznú lehotu 30 dní, v ktorej mal tieto listiny predložiť. Počas plynutia tejto záväznej sudcovskej lehoty žalobca predmetné listiny nepredložil a ani nepožiadaval o predĺženie určenej sudcovskej lehoty. Predmetné listiny predložil žalobca až viac ako rok po uplynutí uloženej lehoty tesne pred pojednávaním nariadeným na 19. marec 2024, čím zmaril možnosť prerokovania a rozhodnutia sporu na nariadenom pojednávaní pre nemožnosť oboznámenia sa s nimi protistranou a dokonca ani konajúcim súdom. Žalobca pritom ani v náznaku neospravedlnil svoju viac ako rok trvajúcu neospravedlniteľnú nečinnosť (bod 4.3 odôvodnenia).

46. Ako z odôvodnenia napadnutého uznesenia mestského súdu vyplýva, pri určení výšky poriadkovej pokuty súd zastáva názor, že je nutné žalobcovi uložiť poriadkovú pokutu na hornej hranici zákonom stanovenej sadzby, t. j. vo výške 500 eur, pretože opakovanými účelovými obštrukciami bráni súdu, aby prejednal a rozhodol reštančnú vec s prihliadnutím na viac ako ročnú neospravedlnenú nečinnosť v súvislosti s predložením listín, na ktorých predloženie bol zaviazaný 14. februára 2023 (v lehote do 16. marca 2023), s prihliadnutím na uvádzanie dôvodov na odročenie pojednávania z 27. apríla 2023, zo 14. septembra 2023, z 26. októbra 2023 a 8. februára 2024, ktoré sa ukázali ako nepravdivé, a s prihliadnutím na zmarenie termínu pojednávania nariadeného na 19. marec 2024 predložením rozsiahleho množstva listinných dôkazov, hoci už predtým (8. februára 2024) bol žalobca upozornený na to, že ide o reštančnú vec.

47. V súvislosti s naformulovanými námietkami arbitrárnosti atakujúcimi napadnuté uznesenie mestského súdu, ktorým bola sťažovateľke 1 uložená poriadková pokuta, ústavný súd uvádza, že arbitrárnosť a zjavná neodôvodnenosť rozhodnutí všeobecných súdov sú najčastejšie dané rozporom súvislostí ich právnych argumentov a skutkových okolností prerokovaných prípadov

s pravidlami formálnej logiky alebo absenciou jasných a zrozumiteľných odpovedí na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany, t. j. s uplatnením nárokov a obranou proti takému uplatneniu (IV. ÚS 115/03, III. ÚS 209/04). Uvedené nedostatky pritom musia dosahovať mieru ústavnej relevancie, teda ich intenzita musí byť spôsobilá porušiť niektoré z práv uvedených v čl. 127 ods. 1 ústavy.

48. Po preskúmaní relevantných častí napadnutého uznesenia mestského súdu ústavný súd konštatuje, že nedostatky ústavnoprávnej relevancie vo veci sťažovateľky 1 nezistil. Ústavný súd považuje uloženie poriadkovej pokuty sťažovateľke 1 napadnutým uznesením mestského súdu za ústavne udržateľné, hoci dôvody na uloženie poriadkovej pokuty sťažovateľke 1 pre uvádzanie (podľa mestského súdu, pozn.) nepravdivých údajov týkajúcich sa vypracovania odborného vyjadrenia a žiadosti o stanovisko zástupcu veriteľov úpadcu k možnosti späťvzatia žaloby neboli dané. Z potvrdenia znaleckej organizácie z 10. mája 2024, ktoré bolo prílohou ústavnej sťažnosti, totiž vyplýva, že požiadavka na vypracovanie odborného vyjadrenia k výške hodnoty majetku a záväzkov úpadcu nemohla byť splnená, pretože zo strany konateľa úpadcu neboli doložené všetky potrebné účtovné doklady. Pokiaľ ide o žiadosť o stanovisko zástupcu veriteľov úpadcu k možnosti späťvzatia žaloby, z predložených dokladov vyplýva, že sťažovateľka 1 žiadala o uvedené stanovisko (21. februára 2024), následne žiadala o jeho prehodnotenie (18. marca 2024) a až po uložení poriadkovej pokuty zástupca veriteľov úpadcu poskytol svoje stanovisko k späťvzatiu žaloby v danej právnej veci (27. marca 2024). Uvedenú skutočnosť preto podľa názoru ústavného súdu nemožno pripočítat' na ťarchu sťažovateľky 1, keďže nešlo o obštrukcie zo strany sťažovateľky 1.

49. Aj napriek uvedeným čiastkovým nedostatkom odôvodnenia uznesenia mestského súdu, ktoré sú uvedené v predchádzajúcom bode, tieto nespôsobujú jeho ústavnú neudržateľnosť, pretože poriadková pokuta bola uložená aj z ďalšieho dôvodu, ktorým bolo zmarenie pojednávania nariadeného na 19. marec 2024 z dôvodu predloženia rozsiahleho vyjadrenia sťažovateľky 1 spolu s množstvom listinných dôkazov krátko pred pojednávaním, v dôsledku čoho sa konajúci súd s nimi nemohol stihnúť oboznámiť. Sťažovateľka 1 bola na predloženie listín preukazujúcich splnenie podmienok podľa § 57 ods. 4 zákona o konkurze a reštrukturalizácii vyzvaná konajúcim súdom tak, že tieto mali byť predložené do 16. marca 2023. V dôsledku oneskoreného predloženia vyjadrenia sťažovateľky 1 krátko pred pojednávaním bolo nariadené pojednávanie zmarené. Sťažovateľka 1 ničím neospravedlnila svoju viac ako rok trvajúcu nečinnosť súvisiacu s oneskoreným predložením vyjadrenia a dokladov. Ústavný súd poukazuje aj na skutočnosť, že v danom prípade išlo o reštančnú vec, na čo bola sťažovateľka 1 konajúcim súdom upozornená.

50. Námietky sťažovateľky 1, že z dôvodov hospodárnosti konania zvažovala späťvzatie žaloby, že súhlasila s uskutočnením pojednávania a rozhodnutím vo veci samej v jej neprítomnosti a že dôvodom neuskutočnenia nariadeného termínu pojednávania sa podľa jej názoru javí akceptácia jej žiadosti súdom o odročenie pojednávania, neobstoja vzhľadom na skutočnosť, že z tejto argumentácie sťažovateľky 1 podľa názoru ústavného súdu vyplýva, že nič nebránilo skoršiemu predloženiu vyjadrenia s listinnými dôkazmi, aby sa s nimi konajúci súd mohol včas oboznámiť.

51. Pokiaľ ide o sťažovateľkou 1 namietanú výšku uloženej poriadkovej pokuty, ústavný súd konštatuje, že mestský súd nevybočil z medzí stanovených zákonom pre výšku poriadkovej pokuty,

keď na všetky okolnosti konania uložil poriadkovú pokutu na hornej hranici. Vzhľadom na to aj v tomto smere je napadnuté rozhodnutie mestského súdu ústavne konformné.

52. Uloženie poriadkovej pokuty sťažovateľke 1 označenej vo výrokovej časti napadnutého rozhodnutia mestského súdu ako „žalobca I & R KONKURZY A REŠTRUKTURALIZÁCIE, k. s., Šoltésovej 2, Bratislava, IČO: 36 865 265“, bez dôvetku „správca konkurznej podstaty úpadcu“ je tiež ústavne udržateľné vzhľadom na skutočnosť, že poriadková pokuta má byť aj podľa názoru ústavného súdu uhradená z majetku správcu, a nie zo samotnej konkurznej podstaty. V tejto súvislosti je logickým konštatovanie mestského súdu v odôvodnení napadnutého rozhodnutia, kde sa uvádza, že ide o osobný záväzok správcu ako žalobcu a nejde o záväzok úpadcu voči súdu, čiže predmetnú poriadkovú pokutu nemôže žalobca (sťažovateľka 1) uhradiť z konkurznej podstaty úpadcu (bod 5.1 odôvodnenia).

53. K námietke sťažovateľiek, že nie je zrejmé, komu bola uložená poriadková pokuta, či sťažovateľke 1 alebo sťažovateľke 2, ústavný súd konštatuje, že poriadková pokuta bola uložená sťažovateľke 1, čo vyplýva aj zo skutočnosti, že vo výrokovej časti je uvedené, že sa ukladá žalobcovi. Sťažovateľky namietajú, že vo výrokovej časti chýba dôvetok „správca konkurznej podstaty úpadcu.“. Uvedený nedostatok podľa názoru ústavného súdu nespôsobuje ústavnú neudržateľnosť napadnutého rozhodnutia mestského súdu. Mestský súd týmto chcel zrejme zvýrazniť skutočnosť, ktorú odôvodnil v bode 5.1 napadnutého rozhodnutia, že poriadková pokuta má byť uhradená z majetku správcu, a nie z konkurznej podstaty úpadcu. Taktiež uvedenie slovného spojenia „zmluvná pokuta“ namiesto „poriadková pokuta“ v bode 5.1 napadnutého rozhodnutia je iba zrejším omylom v odôvodnení, ktorý nemá vplyv na ústavnú udržateľnosť napadnutého rozhodnutia.

54. Ústavný súd uzatvára, že v posudzovanej veci nezistil, že by napadnutým rozhodnutím mestského súdu došlo k porušeniu označených práv sťažovateľky 1, ktoré by malo ústavnoprávnu relevanciu. Z napadnutého rozhodnutia vyplýva, že mestský súd sa vysporiadal so skutočnosťami rozhodujúcimi pre uloženie poriadkovej pokuty ústavne udržateľným spôsobom. Z odôvodnenia napadnutého rozhodnutia nevyplýva jednostrannosť ani taká aplikácia príslušných ustanovení všeobecne záväzných právnych predpisov, ktorá by bola popretím ich účelu, podstaty a zmyslu. K porušeniu označených práv sťažovateľky 1 nedošlo z dôvodu, že predpoklady, za ktorých mestský súd uložil poriadkovú pokutu, posúdil mestský súd materiálnym spôsobom, teda podľa ich skutočného obsahu, z čoho vyvodil, že sú splnené predpoklady na uloženie poriadkovej pokuty sťažovateľke 1.

55. Na základe dosiaľ uvedeného ústavný súd konštatuje, že mestský súd primeraným spôsobom vysvetlil podstatu právnej úpravy aplikovanej v danej veci. Ústavne konformným spôsobom rozhodol o uložení poriadkovej pokuty, pričom jeho úvahy vyplývajúce z napadnutého rozhodnutia rešpektovali zákonné limity. Odôvodnenie obsiahnuté v napadnutom rozhodnutí mestského súdu preto možno považovať za ústavne akceptovateľné. Ústavný súd preto nezistil v skutkových a právnych záveroch napadnutého rozhodnutia mestského súdu nič, čo by nasvedčovalo jeho arbitrárnosti alebo ústavnej neakceptovateľnosti, pre ktoré by mohlo byť považované za ústavne nekonformné.

56. Za zjavne neopodstatnenú ústavnú sťažnosť možno považovať takú, pri ktorej predbežnom prerokovaní ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva

alebo slobody, a to buď pre nedostatok príčinnej súvislosti medzi označeným postupom alebo rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci a základným právom alebo slobodou, ktorých porušenie sa namietalo, prípadne z iných dôvodov (I. ÚS 66/98, tiež napr. I. ÚS 4/00, II. ÚS 101/03, IV. ÚS 136/05, III. ÚS 198/07).

57. Mestský súd ústavne konformným a akceptovateľným spôsobom dospel k záveru, že sú splnené zákonné predpoklady na uloženie poriadkovej pokuty sťažovateľke 1, pričom vyčerpávajúcim spôsobom vysvetlil dôvody, ktoré viedli k tomuto záveru. Tento názor nebol ústavným súdom vyhodnotený ako svojvoľný (a teda ústavne neudržateľný), preto absentuje akákoľvek príčinná súvislosť medzi uznesením mestského súdu a označenými právami sťažovateľky 1.

58. K namietanému porušeniu základného práva vlastníť majetok podľa čl. 20 ústavy je potrebné uviesť, že sťažovateľka 1 namieta jeho porušenie v spojení s namietaným porušením svojho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a podľa čl. 36 ods. 1 listiny a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru alebo v nadväznosti na toto porušenie. Keďže ústavný súd dospel k záveru, že v danom prípade nedošlo k porušeniu základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a podľa čl. 36 ods. 1 listiny a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, nemohlo dôjsť ani k porušeniu tohto sťažovateľkou 1 označeného práva hmotného charakteru podľa čl. 20 ods. 1 ústavy.

59. Pretože v danom prípade mestský súd pri svojom rozhodovaní nevybočil z existujúceho rámca platných a účinných právnych predpisov a svoje závery dostatočným spôsobom odôvodnil, ústavný súd dospel k záveru, že sťažovateľkou 1 uplatnené námietky atakujúce arbitrárnosť napadnutého rozhodnutia sú zjavne neopodstatnené, teda nesignalizujú existenciu príčinnej súvislosti s možným porušením jej práv podľa ústavy, listiny a dohovoru. Z uvedených dôvodov ústavný súd ústavnú sťažnosť sťažovateľky 1 odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde z dôvodu jej zjavnej neopodstatnenosti.

60. Ústavný súd na záver konštatuje, že uloženie poriadkovej pokuty správcovi úpadcu v súdnom konaní súvisiacom s konkurzom pre zmarenie nariadeného pojednávania z dôvodu, ktorý nastal na strane správcu, nemôže byť na ťarchu konkurznej podstaty. Poriadková pokuta uložená správcovi úpadcu sa má uhradiť z majetku správcu, a nie z majetku patriaceho do konkurznej podstaty úpadcu, pretože inak by takáto úhrada z konkurznej podstaty bola na úkor uspokojenia konkurzných veriteľov.

III.2. K namietanému porušeniu základných práv sťažovateľky 2:

61. Ústavnú sťažnosť podala sťažovateľka 2 z dôvodu, že vo výrokovej časti napadnutého rozhodnutia chýbal dôvetok „*správca úpadcu*“, čo evokuje, že poriadková pokuta bola uložená sťažovateľke 2.

62. Ústavný súd v prvom rade skúmal, či ústavná sťažnosť bola podaná oprávnenou osobou, t. j. fyzickou osobou alebo právnickou osobou, ktorá je nositeľom základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy podľa čl. 127 ods. 1 ústavy.

63. V konaní o ústavnej sťažnosti je kritériom aplikovateľnosti označených článkov ústavy a dohovoru materiálna povaha predmetu konania, t. j. predovšetkým skutočnosť, že sa v ňom bezprostredne rozhoduje o právach a povinnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb.

Z konštantnej judikatúry ústavného súdu vyplýva, že ústavnú sťažnosť možno úspešne uplatniť vtedy, ak medzi namietaným postupom alebo rozhodnutím porušovateľa existuje príčinná súvislosť vo vzťahu k osobe sťažovateľa (m. m. I. ÚS 93/2020, III. ÚS 39/2020, IV. ÚS 149/2020, I. ÚS 50/2022). Takýto vzťah typicky neexistuje vtedy, ak sťažovateľ nie je účastníkom alebo stranou napadnutého konania, resp. rozhodnutia. Rovnako je ústavným súdom ustálené, že domáhať sa ochrany základných práv na ústavnom súde môže fyzická osoba alebo právnická osoba len v záujme ochrany svojich základných práv alebo slobôd.

64. Ústavný súd konštatuje, že ústavná sťažnosť, v ktorej sťažovateľka 2 namieta porušenie označených práv napadnutým uznesením mestského súdu, je podľa názoru ústavného súdu podaná zjavne neoprávnenou osobou. Z ústavnej sťažnosti ani z jej príloh nevyplýva, že by sťažovateľka 2 bola účastníkom súdneho konania o určenie neúčinnosti právnych úkonov vedeného na mestskom súde pod sp. zn. B1-31Cbi/6/2022. Z toho vyplýva, že sťažovateľka 2 nemá aktívnu procesnú legitimáciu domáhať sa vlastným návrhom (ústavnou sťažnosťou) pred ústavným súdom porušenia označených základných práv napadnutým uznesením mestského súdu vzhľadom na skutočnosť, že sťažovateľka sa nedomáhala ochrany svojich základných práv alebo slobôd, ale domáhala sa ochrany základných práv a slobôd inej osoby.

65. Z uvedeného dôvodu ústavný súd ústavnú sťažnosť sťažovateľky 2 pri predbežnom prerokovaní odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. e) zákona o ústavnom súde ako podanú zjavne neoprávnenou osobou.

66. Vzhľadom na to, že ústavný súd konštatoval zjavnú neopodstatnenosť ústavnej sťažnosti, ostatnými návrhmi obsiahnutými v ústavnej sťažnosti (zrušenie napadnutého rozhodnutia a priznanie náhrady trov konania) sa už nezaoberal.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 3. septembra 2024

Miloš Maďar
predseda senátu